

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*
Developing Learning Skills for Students in the Master of Education
Program in Educational Administration by
Using Problem-Based Learning

พนมพร จันทรปัญญา^{1**}, วลัยพร เตชะสรพัต¹

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะริสเทออร์น
เลขที่ 120 ถนนมหิดล ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาของนักศึกษหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ นักศึกษาในรายวิชา AED710: ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 19 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบสังเกตทักษะการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะในการทำงานเป็นทีมและเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการวางแผน มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และเข้าใจถึงบทบาทของผู้บริหารในการบริหารองค์กรภายใน นับตั้งแต่การลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของงานการบริหารเวลา การประชุม การประสานงาน การตัดสินใจ รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรภายนอก อีกทั้งมีข้อเสนอแนะว่าในสถานการณ์จำลองควรเป็น

*เรียบเรียงจากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา
ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

**ผู้เขียนหลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะริสเทออร์น)

อีเมล: panomporn@feu.edu

เรื่องที่ทันสมัยและมีความหลากหลายและควรเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติให้มากกว่าที่กำหนดเพื่อจะได้ฝึกปฏิบัติและมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในด้านเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน ด้านภาระงานของผู้เรียน และด้านรูปแบบการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนด้านประโยชน์จากการเรียนและด้านทัศนคติในภาพรวมอยู่ระดับมาก

คำสำคัญ

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทักษะการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to 1) study learning skills of the students in the Master of Education Program in Educational Administration by Using Problem-Based Learning; 2) study the opinion of students about Problem-based learning (PBL) pedagogy. The population of this research was 19 students from an AED710 class. The instruments used were lesson plans by use Problem-based learning, learning skills observation form and Questionnaires composed of multiple-choice and open-ended questions. Data were analyzed by content analysis and statistical analyzing using standard deviation and average.

The findings reveal that students have teamwork skill, learning to work with others, planning skill, analytical thinking skill. Students know how to prioritize tasks, how to manage time wisely, how to organize and arrange meeting and know when to make decision as well as participation with other organizations. Students suggested that the simulation should be modernized, varies and should provide more time to practice in order to fully knowledge and understanding. The opinion of students on the problem-based learning in the interaction between learners and teachers, benefits of learning and attitude, in general, had mean score at much. Other aspects which were also at moderate level, in order from the time spent on the activity, the workload of learners, learning styles.

Keywords

Problem - Based Learning, Learning Skills

บทนำ

หลักการจัดการเรียนรู้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด บทบาทของผู้สอนควรเริ่มตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว, 2557, 108-109) เช่นเดียวกับ นวลจิตต์ เขาวงกตพิงศ์ (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน, 2548, 21-25) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ครูผู้สอนซึ่งมีบทบาทในการวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง การเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่สอดคล้องกัน อีกทั้งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและมีการนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาเหล่านั้นเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน (ทิศนา ขัมมณี, 2545) ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาเหล่านั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งนี้ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ผู้สอน ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนรักในวิชานั้น ให้มีวิธีเรียนที่ถูกต้องและเสริมสร้างปัญญาในระดับสูง นอกจากนี้ยังมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน สร้างบทเรียนที่เป็นสถานการณ์ปัญหาที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่เป็นแนวคิดสำคัญของปัญหานั้น ตลอดจนการประเมินผลการเรียน (ธันยกร ช่วยทุกข์เพื่อน, 2556, 35-39) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกสาระความรู้ เพราะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังที่ปรากฏในผลงานวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่ฝึกสักระดับอุดมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ธันยกร ช่วยทุกข์เพื่อน, 2556) นอกจากนี้จากงานวิจัยของอุดม รัตนอัมพรโสภณ (2544) เรื่อง ผลของ

การสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลาในการเรียนรู้ผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่ลงทะเบียนวิชาคอมพิวเตอร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 52 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เรียนโดยการใช้อุปกรณ์สื่อสารในเวลาเดียวกันด้วยเว็บแชต กลุ่มที่ 2 เรียนโดยใช้การสื่อสารต่างเวลาด้วยกันด้วยเว็บบอร์ด สำหรับกลุ่มที่ 3 โดยใช้การสื่อสารต่างเวลาด้วยเว็บเมลทั้ง 3 กลุ่มเรียนผ่านเว็บโดยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้แบบสอบถามอีคิว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยการสื่อสารในเวลาเดียวกันและนักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยการสื่อสารต่างเวลาผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ในฐานะคณะผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบการสอนในรายวิชา AED710: ทฤษฎี กระบวนทัศน์และกระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับในโครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา อีกทั้งมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวในหลายปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นครู-อาจารย์ สายผู้สอน มิได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษา จึงไม่มีประสบการณ์ในเชิงบริหาร ส่งผลให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการจัดการเรียนรู้นอกจากใช้วิธีบรรยาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานแล้ว ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างผู้เรียนให้แก้ปัญหาในเชิงบริหารด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาของนักศึกษาลำดับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาลำดับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาลำดับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาลำดับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิธีการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาในรายวิชา AED710: ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 19 คน

2. เครื่องมือใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการสอน รายวิชา AED710 : ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตลอดจนเนื้อหาวิชา AED710 : ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา จากนั้นกำหนดประเด็นหรือโครงการ ในเชิงบริหารการศึกษา ได้แก่ กระบวนการ ทฤษฎีระบบ การวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการบริหารการศึกษา การสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารองค์การ การเลือกใช้ทฤษฎี หลักการและกระบวนการ บริหารให้สอดคล้องกับบริบทการวิเคราะห์ปัจจัยและตัวแปรทั้งภายในและภายนอกองค์การ การวางแผน เชิงกลยุทธ์ การพัฒนาแผนปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน ในขั้นตอนการใช้แผนการสอน ประกอบด้วย (1) นำประเด็นหรือโครงการสู่การเรียนรู้ จำนวน 25 คาบเรียน โดยแบ่งนักศึกษา ออกเป็น กลุ่ม 5 กลุ่ม (2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้แนวทางของสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ (2550) ดังนี้ ขั้นที่ 1 นำเสนอแบบจำลองสถานการณ์ปัญหา จำนวน 3 สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ขั้นที่ 2 ชี้แนะแนวทางที่เป็นไปได้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละ กลุ่มวางแผนการศึกษา ค้นคว้า และทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ขั้นที่ 3 มอบหมายนักศึกษาแบ่งกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม เพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ของผู้เรียนในสิ่งที่ค้นพบมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และ ขั้นที่ 6 ผู้เรียนนำข้อมูลที่ ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการ

2.2 แบบสังเกตทักษะการเรียนรู้

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา เป็นฐาน และ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตทักษะการเรียนรู้ของกลุ่มนักศึกษา 5 กลุ่ม ที่เรียนรายวิชา AED710: ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ เนื้อหา

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา เป็นฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้แบบจำลอง สถานการณ์ ส่วนใหญ่ในระยะแรกไม่เข้าใจจุดประสงค์ของกิจกรรมว่าให้ทำเพื่ออะไร แต่พอทำการอ่าน และศึกษาไปเรื่อย ๆ จึงเข้าใจว่างานที่ผู้บริหารต้องแก้ไขหรือดำเนินการ ในขณะที่นักศึกษาบางส่วนเมื่อผ่าน การอภิปรายร่วมในกลุ่มพอจะทราบว่าโครงการนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการลำดับความสำคัญและความเร่งด่วน ของงาน แต่ยังไม่ทราบความหมายและวิธีการแยกความสำคัญ ไม่มีความรู้มากพอที่จะลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วนของปัญหา ภายหลังจากที่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์แล้วทำให้กลุ่มเริ่ม ลงมือปฏิบัติ แก้ไขปัญหา มีการจำลองสถานการณ์การประชุมและร่วมถึงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

เมื่อการเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้แบบจำลองสถานการณ์ นักศึกษาเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี เพราะได้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และเรียนรู้ว่า ให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจถึงบทบาทของผู้บริหารในการบริหารองค์กรภายใน นับตั้งแต่การลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วนของงาน การบริหารเวลา การประชุม การประสานงาน การตัดสินใจ รวมถึงการมี ส่วนร่วมกับองค์กรภายนอก ผู้บริหารจะต้องมีการตัดสินใจที่เด็ดขาด มีสติเพื่อที่จะหาแนวทางการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน อีกทั้งยังจะต้องทำการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ รวมทั้งได้เรียน รู้ทักษะการทำงานเป็นทีม ฝึกการเป็นผู้นำ รู้จักลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของงาน ได้เรียนรู้ถึง การแยกแยะและลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในสถานศึกษา รู้ถึงกระบวนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในเวลาจำกัด เป็นการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาระบบการคิดอย่างเป็นระบบ

สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้แบบจำลอง สถานการณ์ นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยและมี ความหลากหลายและควรเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติให้มากกว่าที่กำหนด เพื่อจะได้ฝึกปฏิบัติและมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น ปัญหาสำหรับสถานการณ์จำลองควรมีความชัดเจนเพื่อให้สามารถลำดับความสำคัญ ของเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ได้ชัดเจนจะทำให้โครงการนี้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมให้มี การประยุกต์ใช้ได้ในการทำงาน และควรมีสถานการณ์จำลองที่หลากหลาย เพื่อจะได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิด ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนควรเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เพราะแต่ละคนในกลุ่มไม่ ได้รับบทบาทหน้าที่ในการประชุมอย่างทั่วถึง และมีความเห็นว่านักศึกษาต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งจากทางเอกสารผู้เชี่ยวชาญและแหล่งเรียนรู้ทางด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้น

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษามีความเข้าใจว่าเป็นการเรียนการสอนที่ต้องเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ในการค้นคว้าหาข้อมูลและหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองตามที่ได้มีการวิเคราะห์ปัญหาในแต่ละประเด็น บทบาทของอาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น ส่วนความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้เวลามากในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.20$)

2.2 ด้านภาระงานของผู้เรียน พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าควรได้รับหัวข้อเดียวกันในการไปค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.40$)

2.3 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอน พบว่ามีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เป็นกิจกรรมที่ทำให้อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาได้เรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ ไปพร้อมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.07$)

2.4 ด้านประโยชน์จากการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเป็นการเพิ่มทักษะการคิด วิเคราะห์ และวิจารณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.73$)

2.5 ด้านรูปแบบการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีตำรา วารสาร หรือเอกสารที่ใช้ในการเรียนมีเพียงพอในการค้นคว้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.40$)

2.6 ด้านทัศนคติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาชอบ และเห็นด้วยกับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.93$)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชา AED710 : ทฤษฎี กระบวนการทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้สถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้สืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนำข้อค้นพบเหล่านั้นมาวิพากษ์ วิจารณ์ กับสมาชิกในกลุ่ม พร้อมทั้งนำเสนอสาระความรู้จากการค้นพบ นั้นถึงแม้ว่าในเบื้องต้นจะมีการเกริ่นนำหรือชี้แนะแนวทางในกิจกรรมดังกล่าว นักศึกษายังมีความสับสน ไม่เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนด้วยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อมาได้ลองอ่านด้วยตนเอง และจับประเด็นก็พอจะทราบว่าโครงการนี้เกี่ยวข้องกับภาระงานของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีบทบาทหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานเร่งรัด งานฉีกาปะ งานฉุกเฉินที่จะต้องสะสาง แทบไม่ซ้ำแบบกันในแต่ละวัน อีกทั้งยังต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะต้องมีวิสัยทัศน์และดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หลังจากทำงานกลุ่มทุกคนต่างก็แสดงความคิดเห็นที่มีทั้งคล้ายตามกันและขัดแย้งกัน ซึ่งก็ได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์เพื่อชี้แนะแนวทางของการแก้โจทย์ปัญหาว่าโครงการนี้เราจะต้องฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ โดยลำดับความสำคัญของงานที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ พร้อมทั้งตกลงร่วมกันว่าในแต่ละสถานการณ์นั้นจะต้องแก้ปัญหาด้วยวิธีใด แบบใดจึงจะดีและสมเหตุผลผล ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่มีความสับสนและ

หาทางออกด้วยตนเองได้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ตรง หากการแก้ไขสถานการณ์นั้น ประสบผลสำเร็จจะเป็นการเพิ่มศักยภาพและจะจดจำวิธีการแก้ไขปัญหานั้นได้ เพราะในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในสถานการณ์จำลองนี้ เป็นเจตนารมณ์ของอาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย) ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้คิดซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว (2557) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ เช่น การพูดคุยกับเพื่อนร่วมห้องหรือเพื่อนร่วมกลุ่ม การค้นหาข้อมูลจากแหล่งใด ๆ ด้วยตนเอง การคิดค้น ด้วยวิธีใด ๆ ด้วยตนเอง การคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีการเคลื่อนไหวมากกว่าการนั่งเรียนอยู่กับที่ โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้คอยดูแลและประสานเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวังไว้

จากผลการวิจัยนักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในสถานการณ์จำลองที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยและมีความหลากหลายและควรเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติให้มากกว่าที่กำหนด เพื่อจะได้ฝึกปฏิบัติและมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ว่าจะมีเวลามากหรือน้อยมีใช้ประเด็นที่จะทำให้มีความรู้และความเข้าใจสูงขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เพราะมีความเชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, 5-9) เพียงแต่ว่าผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนและสามารถวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้และสอดคล้องกับผู้เรียนให้ได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวด 4) ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้จะต้องวิเคราะห์ผู้เรียนโดยการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้และการบูรณาการคุณธรรมและค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุป

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้สถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกรอบในการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าและนำมาวิพากษ์ วิวิจารณ์ แสดงความคิดเห็น โดยกระบวนการกลุ่มที่มีเนื้อหาครอบคลุมลักษณะวิชา AED710 : ทฤษฎี กระบวนทัศน์ และกระบวนการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่ในระยะแรกไม่เข้าใจจุดประสงค์ของกิจกรรมว่าให้ทำเพื่ออะไร แต่พอทำการอ่านและศึกษาไปเรื่อย ๆ และร่วมกันแสดงความคิดเห็นจนได้ข้อสรุปในการแก้ไขโจทย์ปัญหาเชิงบริหารการศึกษาในสถานการณ์จำลอง ได้เรียนรู้ทักษะทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการวางแผน มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้สถานการณ์จำลองควรมีเพิ่มเวลาในการอธิบายจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อตกลงเบื้องต้น และรายละเอียดของสถานการณ์จำลอง

ที่ชัดเจนแก่นักศึกษาก่อนเริ่มต้นทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง รวมทั้งสถานการณ์จำลองที่กำหนดควรเป็น เรื่องที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. (2548). **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 8: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Child Centered**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. (2557). **เอกสารประกอบการสอน: กระบวนวิชา 100202 หลักสูตรและการเรียนการสอน**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธัญญากร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2556). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฟิสิกส์ ระดับอุดมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิศนา ขัมมณี. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม รัตนอำพรโสภณ. (2544). **ผลของการสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลาเดียวกันในการเรียนรู้ผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.